

*Utrikesminister
Margot Wallström*

Regeringens deklARATION

*vid 2015 års utrikespolitiska debatt i riksdagen
onsdagen den 11 februari 2015*



Herr/fru talman,

Vi lever i en ödesgemenskap, och vi gör det i en mer osäker tid.

När kammaren debatterade utrikespolitik för ett år sedan inleddes den ryska aggression mot Ukraina som utgör den största utmaningen mot europeisk fred och säkerhet sedan kalla krigets slut.

Under 2014 fördjupades inbördeskriget i Syrien och ISIL påbörjade sin barbariska offensiv.

Statsövergrepp i öst och statssammanbrott i syd får återverkningar också för Sverige. Det leder till spänningar i vårt närområde, flyktingströmmar och en växande del av vår befolkning som bär på smärtsamma minnen av krig och konflikt.

Och vår tids ödesfråga – klimatfrågan – utgör också ett globalt säkerhetshot.

Men en ökad osäkerhet får inte skymma globala framsteg. Extrem fattigdom och spädbarnsdödlighet minskar. Tekniken gör nya landvinningar. Vårt ömsesidiga beroende ökar.

Ödesgemenskapen ger svensk utrikespolitik två huvuduppgifter. Vi ska dra nytta av fördelarna, som är så betydande. Och vi ska bemästra riskerna.

Vår utrikespolitik är därför inriktad på bred internationell samverkan och samarbete. Med våra grannar, inom Europeiska unionen och som en mer aktiv medlem i Förenta nationerna.

Herr/fru talman,

Sveriges röst i världen blir starkare tillsammans med EU:s övriga medlemsländer.

Vi välkomnar att Europeiska unionen kunnat stå enad i sin respons på utvecklingen i Ryssland och Ukraina. Sverige kommer fortsatt att verka för en politik som är lika tydlig i sina krav på respekt för internationell rätt som i sitt stöd för varje lands rätt att självt bestämma över sin framtid.

Vi stöder de ansträngningar som i denna stund görs för att finna en politisk väg mot avspänning.

Och kanske viktigast av allt: Vi måste hjälpa Ukraina att lyckas, på samma sätt som vi ska bidra till fortsatt utveckling av EU:s östliga partnerskap, som en hävstång för de länder som valt den europeiska vägen där blod på slagfältet ersätts med tålamod vid förhandlingsbordet.

I den andan driver Sverige på för ett öppet EU med engagemang för Turkiets medlemskapsprocess, för en normalisering av relationen mellan Serbien och Kosovo och för fortsatta reformer i Bosnien och Hercegovina med sikte på framtida EU-medlemskap. Sverige stöder de FN-ledda förhandlingarna om Cyperns återförening.

EU behöver ett bredare internationellt engagemang, en samlad global strategi och en förstärkt krishanteringsförmåga. Sverige ska nu leda EU:s marina operation Atalanta och en svenskledd nordisk snabbinsatsstyrka står under första halvåret 2015 beredd att ställas till EU:s förfogande.

Vi samarbetar inom EU – och EU ska samarbeta med andra. Ett starkt och samlat EU-agerande ligger i vårt intresse. Sverige kommer att verka för förbättrad europeisk dialog med andra regioner och länder. I en mer osäker tid är en nära transatlantisk samverkan mellan EU och USA av särskild betydelse.

Herr/fru talman,

Sveriges säkerhetspolitiska linje ligger fast. Hot mot freden och vår säkerhet avvärjs bäst i gemenskap och samverkan med andra länder. Sverige är inte med i någon militär allians. Det går inte att se militära konflikter i vårt närområde som skulle påverka endast ett land. Sverige kommer inte att förhålla sig passivt om en katastrof eller angrepp skulle drabba ett annat EU-medlemsland eller nordiskt land. Vi förväntar oss att dessa länder agerar på samma sätt om Sverige drabbas. Vårt land ska därför kunna ge och ta emot stöd såväl civilt som militärt.

Samtidigt som situationen i närområdet gör det nödvändigt att förstärka Sveriges försvarsförmåga vidareutvecklar vi våra militära samarbeten. Vi gör det med Finland, med våra andra nordiska grannländer, med de baltiska länderna och med Nato. I det senare fallet tar vi nu, tillsammans med bland andra Finland, nya steg inom ramen för ett uppgraderat partnerskap. Sverige ska fortsätta det aktiva engagemanget och deltagandet i internationella insatser inom ramen för FN, EU, Nato och OSSE.

Herr/fru talman,

FN:s roll för fred och säkerhet är helt central på global nivå. Därför behöver den stärkas – och därför återupprättas nu FN:s plats i svensk utrikespolitik. Vi vill och kan ta ansvar för gemensamma lösningar genom FN. Sveriges kandidatur till FN:s säkerhetsråd 2017–18 är ett konkret uttryck för regeringens vilja att påverka världspolitikens skeenden.

Ett uttryck för vår tro på en global fredspolitik är det svenska styrkebidraget till FN:s operation i Mali. Det blir vårt första stora bidrag till en FN-ledd insats sedan 2006. Vi deltar även i en rad andra insatser, många under FN:s ledning, i bland annat Sydsudan, Liberia, Afghanistan, Demokratiska republiken Kongo och Mellanöstern. Regeringen anser att Sverige ska delta i fler FN-ledda insatser.

Herr/fru talman,

Tillsammans med övriga länder som är medlemmar i FN, EU, OSSE och Europarådet försvarar vi de mänskliga rättigheterna som gäller varje individ. Vi gör det varhelst dessa rättigheter attackeras och oavsett om det drabbar människor på en tidningsredaktion eller i en mataffär i Paris, på en marknad i Nigeria, eller på en sommarvacker norsk ö.

Folkrätten kräver respekt för FN-stadgan och dess principer om territoriell integritet och för våldsförbudet. Folkmord, brott mot mänskligheten, krigsförbrytelser och andra grova internationella brott ska bekämpas och bestraffas. Folkrättsdelegationens arbete ska förstärkas och även fokusera på nedrustningsfrågorna.

Värnandet av de mänskliga rättigheterna är en hörnsten i svensk utrikespolitik. En strategi för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer tas nu fram.

De ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna är avgörande för människans arbetsvillkor och välfärd. Men i dagens globala ekonomi kränks ofta de mänskliga rättigheterna i arbetslivet. Sverige kommer att bekämpa olika former av tvångsarbete och barnarbete, liksom försvara människors rätt att bilda och tillhöra fackföreningar, förhandla och vidta konfliktåtgärder.

Att värna de mänskliga rättigheterna innebär även ett ansvar för att bekämpa rasism och utpekande av olika grupper i kollektiva termer, till exempel med religiösa förtecken. Samtidigt måste yttrande- och pressfriheten försvaras. Vi kan inte stillatigande se på när det fria ordet hotas eller när journalister fångslas, kidnappas och dödas.

Försvaret för de mänskliga rättigheterna innefattar kampen mot att stater tar sig rätten att avrätta, tortera eller i strid med internationella normer fångsla människor.

Sverige är sedan decennier tongivande vad gäller sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Vi vill öka förståelsen för dessa rättigheter och verka för att SRHR inkluderas i den nya globala utvecklingsdagordningen. Förtryck av personer på grund av sexuell läggning ska motverkas.

2014 var över 100 miljoner människor i behov av humanitärt stöd och fler än 50 miljoner tvingades fly sina hem. Det är den allvarligaste situationen sedan andra världskriget. Världssamfundet måste agera genom att förbättra flyktingars situation och stoppa de konflikter som tvingar dem att fly. Sverige är en av de största givarna till FN:s flyktingorgan UNHCR och kommer under 2015 att bidra med 640 miljoner kronor i icke-öronmärkt kärnstöd.

UD har idag en stark krisorganisation, som fortsätter att utvecklas. Skyddet för och stödet till svenskar som befinner sig utomlands är prioriterat. Det kan gälla ett borttappat pass, ett svårt sjukdomsfall eller ett frihetsberövande.

Herr/fru talman,

Gränsen mellan utrikes- och inrikespolitik suddas ut. I en sammankopplad värld hänger politik-områden intimt ihop och säkerhetsbegreppet breddas.

I FN:s regi kan vi ta en rad viktiga steg och 2015 är ett nyckelår för det globala arbetet. För att nå fred och utveckling krävs insatser för demokrati, hållbar utveckling, jämställdhet och varsamhet med naturresurserna. I en tid när de livsuppehållande ekosystemen utarmas och ett förändrat klimat utgör ett hot mot vår framtid är det av avgörande betydelse att nya framsteg görs.

Vid årets klimatmöte i Paris är Sveriges mål att nå ett globalt, rättvist och rättsligt bindande klimatavtal som håller jordens genomsnittliga temperaturökning under två grader.

Med en förstärkt klimatambition i Sverige och EU bidrar vi till minskade utsläpp och effekter av klimatförändringar i hela världen. Under 2015 ska Sverige bidra till att fördjupa analysen av klimatförändringarnas effekter på fred och säkerhet.

Vid sidan av ett nytt starkt klimatavtal prioriteras framtagandet av nya globala hållbara utvecklingsmål som ska gälla alla länder. Finanseringen av en hållbar utveckling är avgörande och kräver en samstämmig politik för utveckling. Sverige ska vara en brobyggare och ha en stark röst i den internationella utvecklingspolitiken. Regeringen står fast vid att en procent av bruttonationalinkomsten ska gå till bistånd.

En bredare syn på säkerhet medför att klyftor mellan fattiga och rika måste betraktas som en orsak till spänningar och konflikter. Att motverka fattigdom och ojämlikhet är också en säkerhetspolitisk uppgift. Biståndet och utvecklingssamarbetet är viktiga delar i det konfliktförebyggande arbetet.

Vi ska fortsätta att bekämpa den internationella terrorismen genom att söka verkningsfulla gemensamma verktyg – utan att göra avkall på de grundläggande demokratiska och rättsstatliga värden som vi ska försvara.

Bland de nya säkerhetshot som måste bekämpas märks cyberattacker, spionage, it-brottslighet och digitala propagandakrig. Akuta utbrott av epidemier som ebola är en annan påminnelse om hoten mot vår säkerhet. Det gäller även den ökande förekomsten av antibiotikaresistens som är farlig för hälsa och miljö. Regeringen vill effektivisera arbetet inom bland annat WHO för att möta utmaningarna mot vår hälsa. Därför har regeringen för avsikt att bjuda in experter, civilsamhälle och regeringsföreträdare till en särskild konferens.

Regeringen ska bjuda in till samtal över blockgränserna om de breda säkerhetsutmaningarna för Sverige och hur de kan mötas.

Herr/fru talman,

I en orolig tid är det avgörande att agera kraftfullt för nedrustning och icke-spridning av massförstörelsevapen. Sverige kommer att samverka med likasinnade länder för att uppmärksamma kärnvapens humanitära konsekvenser och för att avskaffa alla kärnvapen.

Vi ska verka för att stärka icke-spridningsavtalets genomförande, för att fördraget om fullständigt förbud mot kärnsprängningar träder i kraft samt för att FN:s vapenhandelsfördrag ATT görs universellt och genomförs.

Beslut om liv och död kan inte delegeras till maskiner. Vi vill därför se fortsatta diskussioner om autonoma vapensystem.

Nordkoreas försök att utveckla kärnvapen är bekymmersam. Regeringen vill bidra till nedrustning och en fredlig utveckling på Koreahalvön genom en kritisk engagemangspolitik.

Ett slutförande av förhandlingarna om Irans kärntekniska program kommer att ha stor betydelse för regionen och för målet om icke-spridning.

Herr/fru talman,

Spänningarna mellan Israel och Palestina oroar oss.

Sverige kommer att verka för ett intensifierat EU-engagemang för varaktig fred tillsammans med FN och andra parter i regionen samt i omvärlden.

Regeringen värnar en fortsatt bred och god relation till Israel, och vi visar vårt långsiktiga engagemang för Palestina genom en ny femårig biståndsstrategi med kraftigt ökad volym.

Hopplöshetens radikalisering måste motverkas. Unga israeler och palestinier måste förmås att tro på en bättre framtid. Från svensk sida har vi genom vårt erkännande av Staten Palestina velat visa att tvåstatslösningen inte endast är en abstrakt vision. Det finns en politisk väg bort från hopplöshet och våld.

Situationen i Mellanöstern förblir oroande, och på sina håll desperat. Hela världssamfundet måste sluta upp bakom de fredsansträngningar i Syrien som leds av FN. Det som började som en folklig resning mot Assads förtryckarregim har utvecklats till en humanitär katastrof, med återverkningar långt bortom Syriens gränser. Vi måste alla ge stöd till de moderata krafter runt om i regionen som söker samförstånd över geografiska, etniska eller religiösa gränser.

Sverige, liksom övriga EU, ingår i den breda koalitionen mot ISIL. Vi är en av de största humanitära givarna. Regeringen undersöker förutsättningarna för att skicka svensk militär personal till Irak som kan bidra till utbildning av trupper som strider mot ISIL.

Övergrepp ska kallas vid sina rätta namn. ISIL:s våld och terrorism är av det mest utbredda och avskräckande slag. Sådana brott måste få konsekvenser. Ansvar måste utkrävas och de skyldiga straffas, oavsett om det handlar om folkmord, brott mot mänskligheten eller andra

massövergrepp. Regeringen har tillsammans med de andra EU-länderna uppmanat säkerhetsrådet att hänskjuta situationen i Syrien till Internationella brottmålsdomstolen, ICC.

Herr/fru talman,

I stora delar av Afrika, Latinamerika och Asien sker en viktig utveckling.

Sverige behöver kontinuerligt se över och förnya samarbetet och dialogen med ett Afrika i snabb förändring. Till grund ligger ett historiskt förankrat engagemang som spänner över hela den afrikanska kontinenten. Konflikter pågår alltjämt, internationella krishanteringsinsatser är fortsatt nödvändiga och reglerna för konfliktmineraler behöver skärpas. Men vi ska också bejaka en hållbar ekonomisk tillväxt och ett ökat regionalt ansvarstagande, inte minst från Afrikanska unionen.

I Latinamerika ser Sverige fram emot att fördjupa politiska kontakter och ekonomiska relationer, inte minst genom vårt breda strategiska partnerskap med Brasilien. EU:s frihandelsavtal ger möjligheter att utveckla Sveriges ekonomiska utbyte med en rad länder, med avstamp i ett långvarigt svenskt stöd för frihet och demokratiutveckling.

Närmandet mellan USA och Kuba är historiskt och inger hopp. I regeringens engagemang för demokrati, mänskliga rättigheter och reformer i Kuba är en återupprättad bilateral dialog en viktig komponent.

De senaste decenniernas ekonomiska, politiska och demografiska utveckling i Asien saknar motstycke. Sverige ska ta till vara de nya möjligheter som därmed öppnas. Vi vill bidra till en hållbar samhällsutveckling på demokratisk grund och med respekt för de mänskliga rättigheterna.

Regeringen eftersträvar ett närmare samarbete med Kina på det ekonomiska och politiska området, där en uppriktig dialog om mänskliga rättigheter är en självklarhet.

Sverige stärker det civila engagemanget i Afghanistan som bland annat inriktas på kvinnors och flickors situation. Säkerhetsläget är fortsatt en utmaning. Sverige deltar sedan årsskiftet i den Nato-ledda militära utbildnings- och rådgivningsinsatsen *Resolute Support Mission*, och vi är engagerade i EU:s polisinsats.

Herr/fru talman,

Sverige ska främja en fri och rättvis världshandel. WTO som organisation ska stärkas. Stor vikt fästs vid Doha-rundan och vid förhandlingar om miljövaror och tjänster.

Särskilt prioriterat är att slutföra förhandlingarna mellan EU och USA om ett handels- och investeringsavtal, TTIP. Förutom av ekonomiska skäl är avtalet strategiskt angeläget för att stärka den transatlantiska länken. Ett frihandelsavtal mellan EU och USA bör vara både djupt och

omfattande samt täcka alla viktiga aspekter av handel och investeringar. Regeringens målsättning är att nå ett så ambitiöst resultat som möjligt för att stödja tillväxt och sysselsättning – utan att möjligheten att stärka skyddet för miljön, löntagarnas intressen samt människors och djurs hälsa försämras.

Regeringen kommer att arbeta för progressiva internationella handelsavtal och för att riva handelshinder. Sverige ska inom EU driva på för en fri och rättvis handelspolitik och en fördjupad inre marknad. Arbetet för att ingå frihandelsavtal mellan EU och andra ekonomiskt betydelsefulla aktörer ska prioriteras. I OECD ska vi agera för att minska protektionistiska tendenser, bland annat från G20-länderna.

Främjandet av export, import och av investeringar i Sverige är integrerat i utrikespolitiken och är därmed ett ansvar för hela regeringen. En exportstrategi utarbetas för att fler små och medelstora företag ska ta sig in på en internationell marknad och för att fler svenska företag ska ta sig in på marknader med hög tillväxtpotential.

Närvaro på nya tillväxtmarknader kräver ett aktivt arbete med hållbart företagande. Vi vill se en utveckling där svenska företags innovationskraft mobiliseras för att bidra till fler jobb, ökad tillväxt och hållbar utveckling.

Herr/fru talman,

Nu formas en feministisk utrikespolitik vars mål är att motverka diskriminering av kvinnor, förbättra kvinnors villkor samt bidra till fred och utveckling. Kvinnors delaktighet i beslutsfattande ska stärkas såväl i länder med fred som i länder i konflikt eller där återuppbyggnadsarbete pågår. På så vis stärks också hållbarheten i våra samhällen.

Konkreta steg för kvinnors plats och rättigheter tas även genom ökat samarbete med civilsamhället samt med våra partner i EU och FN. Med våra nordiska EU-vänner har vi föreslagit att det utses en särskild EU-representant för jämställdhet och genomförandet av resolution 1325, som i år fyller 15 år. Vi kommer också att fortsätta arbetet med att motverka straffrihet för könsbaserat våld, vilket behövs både i fredstid och i samband med väpnade konflikter.

FN:s medlemsländer bör driva på arbetet för kvinnors och flickors mänskliga rättigheter, rätten till ekonomisk egenmakt, och rätten att bestämma över sin egen kropp. Detta är särskilt viktigt i år när världssamfundet ska bekräfta de åtaganden om kvinnors villkor som gjordes i Peking 1995. Det handlar om villkor som ska förbättras – inte undergrävas.

En feministisk utrikespolitik ska genomsyra hela utrikesförvaltningens arbete och syftar till att stärka kvinnors rättigheter, öka kvinnors tillgång till resurser och öka kvinnors representation.

Herr/fru talman,

Närområdets osäkerhet, terrorismens hänsynslöshet, klimatförändringarnas obestriddlighet, cybersamhällets sårbarhet och ojämlikhetens orättfärdighet formar en påminnelse. Det är just nu – när tiderna är oroliga – som vi inte ska tveka.

De värden som vägleder svensk utrikespolitik framstår alltjämt som ett sällsynt modernt sätt att organisera en samhällsgemenskap.

Samarbete med våra grannar, som garanterar freden och skapar gemensam säkerhet.

Solidaritet som inte känner några gränser, i syfte att öka jämlikheten och utrota fattigdomen.

Jämställdhet och en feministisk utrikespolitik, eftersom mänskliga rättigheter också är kvinnors rättigheter.

En hållbar utveckling, mot bakgrund av att fjolåret var jordens varmaste sedan temperaturerna började mätas 1880.

Så formas en utrikes- och säkerhetspolitik som ska föras ut till ett bredare samtal i vårt land. Som vägleds av nödvändigheten av gemensam säkerhet och insikten om att vi delar en ödesgemenskap. Där mina öden är dina öden, och andras öden är våra.

Det är regeringens fasta vilja att Sverige, i en orolig tid, ska ta globalt ansvar genom att vara en stark röst i världen.

För frihet, fred och mänskliga rättigheter. För demokrati, jämlikhet och solidaritet.